עד כאן לא פליגי אלא מדרבנן אבל מדאורייתא אין מועלין בהן מנא הני מילי אמר (א) עולא אמר קרא [1] לכם שלכם יהא דבי רבי (ב) שמעון תנא לכפר לכפרה נתתיו ולא למעילה ור' יוחנן אמר א"ק הוא לפני כפרה כלאחר כפרה מה לאחר כפרה אין בו מעילה אף לפני כפרה אין בו מעילה ואימא לאחר כפרה כלפני כפרה מה לפני כפרה יש בו מעילה אף לאחר כפרה יש בו מעילה (ג) אין לך דבר שנעשית מצותו ומועלין בו ולא והרי תרומת הדשן משום

רש"י

אלא מדרבנן. מאן דאמר מועלין מדרבנן קאמר לשלם קרן אבל מדאורייתא להוסיף חומש לא: **מנא הני מילי.** דאין מעילה בדמים: **לכם.** ואני נתתיו לכם (ויקרא יז): **הוא.** כי הדם הוא בנפש יכפר (שם) הוא (א) כהווייתו לפני כפרה כלאחר כפרה לאחר כפרה אין בו מעילה דכיון דנעשית מצותו תו לא קרינן ביה קדשי ה': **והרי תרומת הדשן.** דכתיב בו (שם ו) ושמו אצל המזבח דטעון גניזה אלמא אסור בהנאה וכיון דבהנאה אסור משום קדושתו מעילה נמי אית ביה: ובגדי

תוספות

עד כאן לא פליגי אלא מדרבנן אבל מדאורייתא אין מועלין. דאי מדאורייתא לא יצאו מידי מעילה היאך נמכרין לגננין לזבל: **הוא** לפני כפרה כלאחר כפרה. הקשה רבינו תם דבמסכת מעילה פרק ולד חטאת (דף יב:) אמר (ד) זעירי המקיז דם לבהמת קדשים מועלין בו [א] וליכא למימר דההיא מעילה מדרבנן דהתנן בפרק ולד חטאת (שם יא.) דם מתחילה אין מועלים בו יצא לנחל קדרון מועלין בו ומעילה דיוצא לנחל קדרון הויא דרבנן מכלל דמעיקרא אפילו מדרבנן ליכא מעילה ותירץ דהא דאמרינן הכא לפני כפרה כלאחר כפרה היינו לאחר שחיטה דשייכא ביה כפרה אבל מחיים לא והא דפריך בריש מסכת מעילה [ב] (דף ב:) ומי איכא מעילה דרבנן ומשני אין כדעולא דאמר עולא קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה הוה מצי לאיתויי מדם לאחר שיצא לנחל קדרון דמועלין בו מדרבנן אלא [ג] משום דקדשי קדשים ששחטן בדרום קאמר התם כמאן דחנקינהו דמי [ד] ופריך מי איכא מעילה דרבנן בדבר דלא היו צריכין לגזור דבלאו הכי בדילי מינייהו ומייתי מקדשים שמתו דדמו להדדי [ה] והא דפריך בשילהי תמורה (דף לג:) גבי מקדיש עולה לבדק הבית מועלין בה שתי מעילות ומוקי לה מדרבנן ומי איכא מעילה דרבנן ה"פ כיון דאיכא מעילה בלאו הכי מדאורייתא משום עולה ובלאו הכי בדילי מיניה אמאי תקינו רבנן מעילה אחריתי ומשני ראוי למעול בו שתי מעילות דתיקון רבנן מעילה אעור משום דליכא מעילה מדאורייתא אלא בבשר ורבינו חיים זצ"ל פירש דיצא לנחל קדרון מועלין בו מדאורייתא לפי שבית דין מקדישין אותו [ו] וקשה אם כן במעילה פרק ולד חטאת (דף יב.) דקאמר ומי איכא מידי דמעיקרא לית ביה מעילה ולבסוף אית ביה מעילה ופריך ולא והרי דם דמעיקרא לית ביה מעילה וכו' ומאי פריך לימא שאני התם לפי שבית דין מקדישין אותו ועוד דמה תיקן בזה אכתי אשכחן מעילה מדרבנן בפרק התכלת (מנחות ד' נב.) דקאמר מעיקרא תקינו מעילה גבי אפר פרה והתם ליכא למימר תקינו ביה מעילה מחמת שהיו מקדישין אותו דאם כן הוי הקדש גמור ואיך היו מזין ממנו: **אין** לך דבר שנעשית מצותו ומועלין בו. וא"ת אדרבה נימא איפכא לאחר כפרה כלפני כפרה דאין לך דבר שלא נעשית מצותו ואין מועלין בו [ז] וכי תימא האיכא קדשים קלים דלית בהו מעילה אלא באימורין לאחר זריקת דמים [ח] התם משום דלאו קדשי ה' נינהו וי"ל איכא עגלה ערופה דקודם מצותה מותרת [ט] אבל מדשן אין להביא ראיה דקודס תרומת הדשן אין מועלין בו דאדרבה במעילה פ"ב (ד' ט.) משמע הנהנה מאפר תפוח קודם תרומת הדשן לכולי עלמא מועלין בו(ח): **והרי** תרומת הדשן. הקשה ר"י דהכא משמע דתרומת הדשן מועלין בו לאחר שנעשית מצותו ובפרק ולד חטאת במעילה (ד' יא:) תנן דישון מזבח הפנימי והמנורה [י] לא נהנין ולא מועלין וקאמרינן בגמרא בשלמא מזבח החיצון דכתיב ושמו אצל המזבח וכו' [יא] והשתא קשה דמשמע דמזבח החיצון נמי לא נהנין ולא מועלין ומפרש ר"י משום דקתני דישון מזבח הפנימי והמנורה לא מועלין משמע דווקא בתר דישון לפי שהדישון מוליאו מידי מעילה לפי שנעשית מצותו [יב] אלמא מצוה לדשנו והאי קאמר בשלמא מזבח החיצון מצוה לדשנו דכתיב ושמו אצל המזבח ואדרבה אפילו מעילה אית ביה [יג] מדכתיב ושמו ודרשינן בסוף תמורה (ד' לד.) ושמו בנחת ושמו שלא יתפזר [יד] אבל מזבח הפנימי מנלן שמצוה לדשנו [טו] וריצב"א מפרש דלאו אדיוקא קאי אלא אלא נהנין ולא מועלין מדאורייתא קאי דליכא למימר לא נהנין מדרבנן כמו(ו) לא נהנין שבהש"ס דירושלמי דיומא פרק שני מוכח דלא נהנין מדאורייתא דגרסינן התם מניין לדישון מזבח הפנימי דכתיב והשליך אותה אצל המזבח קדמה אל מקום הדשן שאינו צריך אם לקבוע לה מקום פירוש למוראה ונולה כבר כתוב אצל המזבח ואם ללמדך שתהא במזרחו של כבש כתיב קדמה ואף הוא דרש אצל אצל פירוש ואם ללמד שתהא תרומת הדשן במזרחו של כבש מדכתיב אל מקום הדשן ונימא הרי זה בא ללמד ונמלא למד דהא לא איצטריך דתיפוק לן מגזירה שוה נאמר כאן אצל המזבח ונאמר בתרומת הדשן אצל המזבח מה כאן במזרחו אף להלן אם כן אל מקום הדשן למה לי ש"מ למזבח הפנימי שהוא אסור (לו) בהנאה אל מקום טהור שיהא מקומו טהור ואיכא דמפיק ליה בקל וחומר ומה מזבח החיצון אסור בהנאה מזבח הפנימי לא כל שכן אלמא דאסור בהנאה מדאורייתא במזבח(ז) החיצון והשתא הכי פירושו בשלמא מזבח החיצון אסור בהנאה מדאורייתא מדכתיב ושמו אלא מזבח הפנימי מנלן שיהא אסור בהנאה לאחר שנידשן ואפילו קודם דישון מנלן שיהא אסור דאפילו גופיה לא ידעינן שיהא מצוה לדשנו [טז] ואם כן משנעשה אפר נימא דנעשית מלותו ויהא מותר בהנאה ומשני דמדשן נפקא וא"ת מאי קא פשיט ליה מדשן אכתי תיבעי לך מנלן דאסור בהנאה וי"ל דגמרא דידן לא חשש אלא להביא פסוק שצריך דישון ומסברא ידע דכל הדשנים שוין ליאסר בהנאה או מקל וחומר כדאיתא בירושלמי או משום דעיקר פשטיה דקרא בדשן מזבח החיצון אלא דמחמת ייתור לא צריך למיכתביה ומוקמינן ליה בפנימי ומנורה וחשיב ליה כמין היקש דאיתקוש כולהו לחיצון ואם תאמר אם כן לימא הכא מעילה מדהוה ליה מזבח החיצון ופנימי ומנורה שלשה כתובין הבאין כאחד י"ל דאין כאן פסוק מיותר דהא איצטריך למצות דשן להניח אצל המזבח ועוד נראה לאחר שלמדנו מצות דישון פנימי ומנורה להניח אצל המזבח חשיב כל הדשנים כמו דבר אחד דאל"כ היכי נפיק בירושלמי מק"ו הא שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין ואל תתמה על מה שפי' דתרומת הדשן לית בה מעילה אלא איסור הנאה אע"ג דהכא קאמר מועלין כו' הא קאמר נמי עגלה ערופה מועלין בה ובההיא לית בה מעילה אלא איסור הנאה קאמר וכה"ג איכא נמי במעילה פ' ולד חטאת (דף יב:) חלב המוקדשין [יז] וביצי תורין [יח] לא נהנין ולא מועלין וקאמר בגמ' (ח) דגמר אמו אמו מבכור מה בכור מועלין בו אף חלב המוקדשין מועלין בו [יט] ובכור הוא קדשים קלים ולית ביה מעילה וחלב המוקדשין נמי לית ביה מעילה כדתנן התם דלאו קדשי ה' מיקרי אלא מועלין דקאמר לאו דוקא אלא איסור הנאה וא"ת כיון דפרישית דיש בו איסור הנאה מדאורייתא היכי קתני בפרק ולד חטאת (מעילה דף יא:) המקדיש דישון בתחלה מועלין בו והיכי חייל עליה הקדש כיון דאיסור הנאה מדאורייתא י"ל דלאו בדישון מזבח איירי מדקאמר בתחלה משמע דאיירי בדבר שלא הוקדש מעולם אלא במקדיש דשן כירתו וכן פרש"י ואיצטריך לאשמועינן דקדושה אף על גב דאינו ראוי לא למזבח ולא לבדק הבית כדקתני התם בסיפא כל הראוי למזבח כו' אי נמי אפילו את"ל דלאו בדשן כירה איירי דאם כן לא הוה ליה למימר דישון סתמא איכא למימר דאיירי בדשן מזבח לאחר שהוליאוהו חוץ לשלש מחנות ואשמעינן דלא הוי כשאר דשן ליאסר לעולם ולמאי דפרישית דליכא מעילה בתרומת הדשן ניחא הא דתנן במעילה (דף יט:) אין מועל אחר מועל [כ] אלא בהמה וכלי שרת בלבד [כא] ומקשים ליחשב נמי תרומת הדשן דיש בו מועל אחר מועל ומתרץ ר"י דהוי בכלל בהמה דמאפר קדשים הוא בא ומיהו גם לפי' ריצב"א ל"ל תירוץ ר"י דנהי דבתרומת הדשן ליכא מעילה מ"מ ליחשב אפר תפוח דלכולי עלמא אמר בפ"ב דמעילה (שם דף ט.) דמועלין בו קודם תרומת הדשן וא"ת מאי שנא דדישון מזבח הפנימי אפילו קודם דישון לית ביה מעילה כדאמר בפרק כל שעה (פסחים דף כו.) דקטרת לאחר שתעלה תימרותו [כב] אין בו משום מעילה ודשן מזבח החיצון מועלין בו לכולי עלמא קודם דישון וי"ל דבדשן מזבח החיצון מועלין בו כיון שמחוסר עבודה שצריכה בגדי כהונה כדכתיב ולבש הכהן מדו בד וגו' אבל דישון מזבח הפנימי אע"פ שמחוסר דישון אין זה חסרון עבודה דלא אשכחן שיהא צריך בגדי כהונה ואע"פ שהשוינו כל הדשנים היינו לאחר שהניחם אצל המזבח דאז נעשית מצות כולן דאפילו בתרומת הדשן אין בה עוד שום עבודה ואפילו הכי אסורה בהנאה כדכתיב ושמו אצל המזבח אלא דמעילה לית בה דלאו קדשי ה' קרינן ביה כיון דלא מיחסר ביה תו שום עבודה וה"ה בדישון מזבח הפנימי דאסור בהנאה מק"ו כדפרישית אבל לענין שיהא צריך בגדי כהונה אין לעשות ק"ו כיון דלא אשכחן בו שום עבודה אחר שנעשה דשן רק מצות דישון כדאשכחן בחיצון דצריך הרמה והשתא נמי ניחא הא דאמר בשילהי מסכת תמורה (דף לד.) עולת העוף שנתמלה דמה מוראה ונולה יצאו מידי מעילה ואמאי והא לא נעשית מלותה דאכתי מחוסר השלכה אצל המזבח ולמאי דפרישית ניחא דכיון דהשלכה לא אשכחן דבעי בגדי כהונה כנעשית מלותו חשבינן ליה ור"י תירץ דשאני התם שעבודת הדם מתירות אותם. כ"ז דקדק ריצב"א:

רבינו חננאל

וסבר ר' מאיר מעילה זו מדרבנן אבל מדאורייתא דברי הכל אין בדם קדשים מעילה, שנאמר כי נפש הבשר בדם הוא ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר על נפשותיכם כי הדם הוא בנפש יכפר. עולא פשיט ליה מדכתיב קרא לכם שלכם יהא. ודבי ר' ישמעאל פשיט ליה מלכפר לכפרה נתתיו לכם ולא למעילה. ור' יוחנן פשיט ליה מן הוא, כלומר הוא בהווייתו לעולם, מה לאחר כפרה אין בו מעילה שאין לך דבר שנעשית מצותו ומועלין בו, אף לפני כפרה כן. ואקשינן עליה והרי תרומת הדשן דכתיב והרים את הדשן כו' ונעשית מצותה ומועלין בה.

תוס' ישנים

עד כאן לא פליגי אלא מדרבנן אבל מדאורייתא כו'. מכאן משמע דלא גרסינן במעילה פרק ולד חטאת [יב, א] מאי טעמא דמאן דאמר אין מועלין דאמר קרא כו' דמשמע הא מאן דאמר מועלין לית ליה דרשא דהנך קראי ומדאורייתא מיהא מועלין והכא משמע דלכולי עלמא ליכא מעילה אלא מדרבנן, אלא גרסינן [התם] מאי טעמא דאמר קרא כו' ולכולי עלמא קאי דלית להו מעילה אלא מדרבנן. ועוד דר' שמעון דקאמר הכא מועלין קאמר התם דבתחילתו אין מועלין יצא לנחל כו' אלמא לר' שמעון לית ליה מעילה עד לבסוף שתיקנו בו מעילה דמדרבנן היא. מ"ר. **עד כאן לא פליגי כו'.** וא"ת כי פריך בריש מעילה [ב, א] [ומי איכא מעילה] מדרבנן ומשני אין דאמר עולא א"ר יוחנן קדשים שמתו כו' ומאי קושיא והא אמרינן הכא דבדם ליכא מעילה אלא מדרבנן. י"ל דקאי אקדשי קדשים ששחטן בדרום דכמאן דחנקינהו דמי ולהכי פריך ומי איכא מעילה מדרבנן כיון דכמאן דחנקינהו דמי, ולהכי מייתי ליה ראיה מקדשים שמתו דהוי דומה לדומה, אבל פשיטא שיש הרבה מעילות שהן דרבנן כגון ההוא דדם והאיך דמייתי בסמוך התם הנהנה מן החטאת כשהיא מתה כיון שנהנה מעל, דההיא על כרחין דרבנן כיון דחטאות המיתות אין בהן מעילה. וא"ת אמאי פריך בפ' בתרא דתמורה [לג, ב] גבי המקדיש עולה לבדק הבית ומי איכא מעילה מדרבנן, ומאי קושיא והא הכא חזינן דאיכא בדם. וי"ל דהכי פריך אמאי תיקנו מעילה כיון דבעולה איכא כבר מעילה דאורייתא ובדילי אינשי מיניה. וה"ר [חיים] תירץ דבדם דשמעתין ליכא מעילה כלל מדרבנן אלא לפי שב"ד מקדשין אותו קדושת דמים ומעילה דקאמר מדרבנן היינו מדאורייתא על ידי תקנת רבנן שמקדישין אותו ב"ד, ולהכי לא מייתי במעילה ובתמורה. ואין נראה לרבינו כי למה יקדשו הן והלא בלא הקדש (אין) יכולין לתקן בו מעילה כמו שתיקנו באפר הפרה בפ' התכלת [מנחות נא, ב] וכמו חטאת שמתה דאמרינן כיון שנהנה מעל. ועוד אי מעילה לא תוכל להיות בדם אלא על ידי הקדש א"כ מאי האי דפריך במעילה פרק ולד חטאת [יב, א] על ההיא דקדשים שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה דפריך והרי דם דמעיקרא לית בהו ולבסוף אית ביה מעילה דתנן בתחילה אין מועלין יצא כו', ומאי קושיא הלא אין מועלין בדם אלא א"כ הקדישוהו וקדשים שמתו לא שייך ביה האי טעמא. על כן נראה כדפרישית. מ"ר. **אין לך דבר שנעשית מצותו ומועלין בו'.** וליכא למימר אדרבא אין לך דבר שלא נעשית מצותו ואין מועלין בו, דהא איכא טובא כגון עגלה ערופה שאינה אסורה עד שתרד לנחל איתן, דאין מועלין לאדרבה לעולם אימא לך שמו... לא נהנין ולא מועלין וקאמר בגמ' בשלמא מזבח החיצון דכתיב ושמו אלא מזבח הפנימי מנא לן כו', ומשמע ...מזבח החיצון ד[אין] מועלין כו' אלא מזבח הפנימי [מנ"ל כו' משמע דאין מועלין בתרומת הדשן. ונראה לר"י דה"פ ...מן התורה ולא מועלין [והשתא ה"ק בשלמא מזבח החיצון אסור בהנאה מדאורייתא דכתיב ושמו אלא מזבח

...לנחל איתן, אבל שלמים ליכא למימר דהיינו טעמא דלא איקרו (קדשים) [קדשי ה']. מ"ר. וא"ת מנא לך הא ...אימא לך שמועלין כיון דליכא קרא וכי תימא משום דאיכא שני כתובין הבאים כאחד ואין מלמדין, אדרבה כיון ...לם ימעלו בהן, וכי תימא דאיכא תרי מיעוטי הערופה ושמו, הא תינח למאן דאמר דהוו ג' כתובין אלא למאן ...מלמדין אין אנו לריכין להני מיעוטי. ואומר רבינו דנפקא ליה מחטאות המתות דדרשינן בתו"כ שאין מועלין בהם ...עשית מצותו אין מועלין בו. מ"ר. והרי תרומת הדשן כו'. אומר רבינו דתנן פרק ולד חטאת [מעילה יא, ב] ...לא נהנין ולא מועלין וקאמר בגמ' בשלמא מזבח החיצון דכתיב ושמו אלא מזבח הפנימי מנא לן כו', ומשמע ...החיצון ד[אין] מועלין כו' אלא מזבח הפנימי [מנ"ל כו' משמע דאין מועלין בתרומת הדשן. ונראה לר"י דה"פ ...מן התורה ולא מועלין [והשתא ה"ק בשלמא מזבח החיצון אסור בהנאה מדאורייתא דכתיב ושמו אלא מזבח ...מן התורה, ומשני דמדשן נפקא. וא"ל א"כ לימא הכא דה"ל מזבח החיצון ופנימי ומנורה ג' כתובים הבאים כאחד, די"ל דאחר שלמדנו דישון מזבח החיצון ופנימי ומנורה כו' חשיבי כולהו כדבר אחד, ומועלין דקאמר הכא בתרומת ...דאי דאיכא למה לי להקדישו ג' כתובין הבאים כאחד) ואע"ג דליכא מעילה איסורא איכא דבעגלה ערופה ליכא נמי אלא איסורא בעלמא. ואומר רבינו כי נראה דבדישון מזבח הפנימי והמנורה יש בה מעילה קודם דישון ול... ...דייק בגמר' בשלמא מזבח החיצון יש בו מעילה קודם דישון אף לאחר שנעשו אפר מנא לן, ומשני התם. וא"ת מאי שנא דמועלין ב... ...שון ואילו גבי קטרת אמרינן בפ' כל שעה [פסחים כו, א] דמשתעלה תמרתו אין מועלין בו. וי"ל שבריח אין בו מעילה שלא ניתנה תורה למלאכי השרת שאי איפשר שלא יהנו ממנו בחפינה ובהקטרה ורבנן הוא דגזרו ביה, ...בו ממש וכגון [קול] ומראה, אבל דישון מזבח הפנימי והמנורה יש בו ממש כי אין נראה לומר שיהא (בו) [בריח] ממש מקול ומראה לפי שנכנס בגוף יותר. ולפי טעם זה המריח הדם של הקדש לא מעל. אבל ללשון ראשו... ...ולהאי טעמא מועלין בדישון מזבח הפנימי והמנורה כמו בשל חיצון, ותדע שכן הוא שמועלין בהן, דהא אפילו במזבח החיצון פלוגתא דאמוראי היא בפ' חטאת העוף במעילה [ט, א] דאיכא למאן דאמר עד הוצאת הדשן ו... הדשן, אבל קודם תרומת הדשן לכולי עלמא מועלין, וא"כ בדישון מזבח הפנימי והמנורה למה לא ימעלו כמו כן באפר (כמו) [כיון] שהוא מדשן (של קטרת). מ"ר. (א)

מסורת הש"ס

א) [מעילה יא. זבחים מו. חולין קיז.] ב) [במעילה יא. וחולין קיז. ובזבחים מו. איתא ישמעאל], ג) [סוכה מט:] ד) [לפנינו במעילה איתא רב. אלף בברכות לא. איתא רב הונא א"ר זעירא], ה) [עי' תוס' חולין קיז. ד"ה אין לך וכו'], ו) [כמו כל רש"ש], ז) [נדצ"ל כמזבח], ח) [דף יג.],

תורה אור השלם

1. כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הִוא וַאֲנִי נְתַתִּיו לָכֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר: ויקרא יז יא

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הוא כו' הוא בהווייתו יהא לפני כפרה:

מוסף רש"י

שלכם יהא. כשלכם שאין בהן מעילה (זבחים מו.) אלמא לאו קדשי גבוה הוא (חולין קיז.). לכפרה נתתיו. תורת קדשים, ולא למעילה. לענין מעילה אין בו דין קדשים (זבחים שם). ולא שיהא קרוי שלי למעול בו, שאינו עומדת אלא לכפר בשבילכם (חולין שם). אמר קרא הוא. דמו בנפשו הוא (ויקרא ז) בהווייתו יהא (זבחים שם) הוא משמע בהווייתו יהא לעולם דינו שוה בין לפני כפרה ובין לאחר כפרה, שנתן מתנותיו ושפכו השיריים (חולין שם). מה לאחר כפרה אין בו מעילה. דפשיטא לן כיון דנעשית מצותו אין מועלין בו, כדלקמן דלית ביה תו לורך גבוה לא קרינן ביה קדשי ה' (זבחים שם) דאין לך דבר שנעשית מצותו ומועלין בו, שהרי כבר נעשה לורך גבוה ממנו ולא קדשי ה' קרינא ביה (חולין שם). אין לך דבר וגו'. הלכך על כרחך לא מדרשא הכי אלא איפכא (זבחים שם). והרי תרומת הדשן. ככל יום חותה במחתה ומורם את הדשן המחתה מתנה ונותנן במזרחו של כבש, דכתיב ושמו, אלמא שם גניזתו והם נבלע במקומן, אלמא אסור בהנאה (שם ובעי"ז חולין שם).

מוסף תוספות

א. אותו דם שהקיז אסור בהנאה ומועלין בו. רש"י מעילה יב: ד"ה המקיז. ב. גבי הא דאמרינן קדשי קדשים ששחטן בדרום שיש בהם מעילה מדרבנן. ריטב"א. ג. התם במעילה הכי פרכינן. שם. ד. [ו]הוו להו קדשים שמתו. שם. ה. דאפילו בכי הא איכא מעילה מדרבנן. שם. ו. אבל קדשים שמתו לא נתהא להו קדושת דמים, הילכך מייתי טפי שפיר. תוס' מנחות נב. ד"ה גזרו. ז. וכל היכא דאיכא למדרש לקולא ולחומרא לחומרא דרשינן. ריטב"א. ח. שאז הם קדשי ה' שהוברר חלק גבוה. תוס' מעילה ט: ד"ה הנהנה. ט. שאינה אסורה עד שתרד לנחל איתן או עד שתערף למ"ד עריפתה אוסרתה. ריטב"א. י. הדשן שעליהם היה מוציאו ומניחו אצל מזבח החיצון מקום שהוא מניח תרומת הדשן של מזבח החיצון. רש"י מעילה יא: ד"ה דישון. יא. משמע דהכי קאמר בשלמא דישון מזבח החיצון אין מועלין משום דכתיב ושמו. תוס' מעילה יא: ד"ה בשלמא. יב. דהיינו דישון, אבל עד שלא נדשן מועלין בו דאכתי לא נעשית מצותו. שם. יג. אף לאחר הד... גניזה אסור בהנאה. רש"י תמורה לד. ד"ה ושמו. לומר דאף כי נעשית מצותו מועלין בו. תוס' שם. טו. ... דישון ואילך משום דנעשית מצותו. שם. טז. דהא לא כתיב ביה דישון כלל. רש"י מעילה יב. ד"ה ... בהמה נקבה של קדשים. תוס' שם יב: ד"ה חלב. יח. של הקדש שקדושתם קדושת מזבח. שם. יט. ... בכולו אף מוקדשין נמי מועלין בכולו. רש"י שם יג. ד"ה אתיא. כ. אין שתי מעילות זו אחר זו ב... שמועל בו הראשון יצא לחולין. רש"י קידושין נה. ד"ה אין. כא. בהמה של קדשי מזבח הראויה לקרב... כשהיא תמימה, וכן כלי שרת. שם ד"ה אלא. כב. עמוד עשנו. רש"י פסחים כו. ד"...

א) עי' בתוס' חולין קי"ז א וזבחים מ"ז א ומעילה י"א ב ובתוס' דסוגיין ויתבארו דברי הת"י. ובסוף צ"ל כמו כן באפר כיון שהוא מדשן. ועיין ש"י.

משום דהוי להו תרומת הדשן ובגדי כהונה [א]שני כתובין הבאין כאחד וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין [ב]הניחא לרבנן דאמרי [1]והניחם שם מלמד שטעונין גניזה אלא לרבי דוסא דאמר בגדי כהונה ראוין הן לכהן הדיוט מאי איכא למימר משום דהוי תרומת הדשן ועגלה ערופה שני כתובין הבאין כאחד וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין הניחא למ"ד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר תרי מיעוטי כתיבי [2]ושמו [3]הערופה [ג]והני תלתי קראי בדם ל"ל חד למעוטי [א]מנותר וחד למעוטי ממעילה וחד למעוטי [ב]מטומאה אבל מפיגול לא צריך למעוטי קרא [ד]דתנן [ג]כל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח חייבין עליו משום פיגול ודם עצמו מתיר הוא:

מתני' כל [ה]מעשה יוה"כ האמור על הסדר אם הקדים מעשה לחבירו לא עשה כלום [ד]הקדים דם השעיר לדם הפר יחזור ויזה מדם השעיר לאחר דם הפר [ה]ואם עד שלא גמר את המתנות שבפנים נשפך הדם יביא דם אחר ויחזור בתחילה מבפנים וכן בהיכל וכן במזבח הזהב שכולן כפרה בפני עצמן רבי אלעזר ור"ש אומרים [ו]ממקום שפסק משם הוא מתחיל:

גמ' ת"ר [ז]כל מעשה יוה"כ האמור על הסדר אם הקדים מעשה לחבירו לא עשה כלום א"ר יהודה [ח][ו]אימתי בדברים הנעשין בבגדי לבן מבפנים אבל דברים הנעשין בבגדי לבן מבחוץ אם הקדים מעשה לחבירו מה שעשה עשוי רבי נחמיה אומר בד"א בדברים הנעשים בבגדי לבן בין מבפנים בין מבחוץ אבל בדברים הנעשים בבגדי זהב מבחוץ מה שעשה עשוי אמר ר' יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו [4]והיתה זאת לכם לחוקת עולם אחת בשנה רבי

רש"י

ובגדי כהונה. ארבעה בגדי לבן דכ"ג ביום הכפורים דכתיב בהו והניחם שם (ויקרא טז): ראוין הן לכהן הדיוט. וקיימא לן [ט] בגדי כהונה אין בהן מעילה מפני שלא ניתנה תורה למלאכי השרת שיהו זריזין לפושטן מיד: עגלה ערופה. כתיב בה שם שם תהא גניזתה: הערופה. זו ולא אחרת: תלתא קראי כתיבי. לכם לכפר הוא: חד למעוטי מנותר. שאם אכל דם נותר בשוגג אינו חייב אלא אחת משום דם וכן אם אכל דם קדשים בטומאת הגוף שהיא בכרת בכולן אינו חייב אלא אחת משום דם וכן אם שגג בדם והזיד באחת מאלו פטור מכרת: אבל מפיגול לא צריך למעוטי. שאם אכל דם מקרבן פיגול ממילתא אחריתי נפקא לן דפטור מכרת דפיגול: בין לאדם בין למזבח. שאחרים מתירין אותן או לאכילת אדם כגון בשר קדשים הנאכל שתלוי בזריקת הדם שכל זמן שלא נזרק אסור באכילה כדכתיב ודם זבחיך ישפך (דברים יב) והדר והבשר תאכל או מתירין למזבח כגון אימורין שזריקת הדם מכשרתן למזבח כדכתיב (ויקרא יז) וזרק הכהן את הדם על מזבח ה' והדר והקטיר החלב לריח ניחוח חייבין עליו משום פיגול אם אכל מהן מקרבן מפוגל חייב כרת דכתיב (שם ז) והנפש האוכלת ממנו עונה תשא אבל מתיר את אחרים כגון הדם והקומץ אין חייבין עליו משום פיגול דגמרינן משלמים דפיגול בשלמים כתיב ושלמים יש להן מתירין למזבח ומתירין לאדם שהדם מתיר את אימוריהן למזבח ובשרם לאכילה: מתני' האמורין על הסדר. במשנתנו: וכן בהיכל. נתן מקצת מתנות על הפרוכת ונשפך הדם יביא פר אחר ויתחיל מתנות הפרוכת ואין צריך לחזור ולהתחיל בכפורת: שכולן כפרה בפני עצמן. לפיכך כפרה שנגמרה נגמרה: ממקום שפסק. ואפילו לא נגמרה אותה כפרה אין צריך לחזור וליתן מה שנתן: גמ' מבפנים. לפני ולפנים: בבגדי לבן מבחוץ. כגון הגרלה וידוי ושפיכת שירים וכל מתנות הפרוכת ומזבח הזהב אם הקדים להן דבר המאוחר אין אלו מעכבין עליו לפוסלו אבל בשחיטה ובחפינה מודה הוא דלורך פנים כפנים דמי: בבגדי זהב מבחוץ. כגון אילו ואיל העם שהקדים להן הוצאת כף ומחתה אין מעכבין עליו לפסול: אחת בשנה. אלמא כי כתיב חוקה לעיכובא אאחת בשנה כתיב: רבי

תוספות

משום דהוי להו תרומת הדשן ובגדי כהונה כו'. ובמעילה פרק ולד חטאת (דף יא:) קאמר משום דהוו תרומת הדשן ואיברי שעיר המשתלח וכו' ופריך הניחא למאן דאמר אין נהנין אלא למאן דאמר נהנין מאי איכא למימר [א]:

אלא למאן דאמר מלמדין מאי איכא למימר. הוה מצי לשנויי דמאן דאמר מלמדין סבר לה כרבנן דרבי דוסא דהוו להו השתא שלשה כתובין אלא בעי לשנויי אפי' אם תמצא לומר דסבר כרבי דוסא [ב]:

תרי מיעוטי כתיבי. בחד הוה סגי [ג] וכן בסוף פרק כל הבשר (חולין דף קיג:) גבי עזים העזים וצ"ל דאי לא כתיב אלא חד מיעוטא ה"א נהי דאי לא כתיב מיעוטא לא ממעטינן מידי דשני כתובין הבאין כאחד מלמדין מכל מקום השתא דכתיב מיעוטא בחד מינייהו הוו להו שלשה כתובין הבאין כאחד ונהי דשלשה כתובין אין מלמדין הני מילי כי לא כתיבי בחד דוכתא אבל הכא דתרי מינייהו כתיבי בחד דוכתא הוה ליה מיעוט אחר מיעוט [ד] ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות להכי איצטריך אידך מיעוטא ואין להקשות היכי הוה ס"ד לומר אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות דא"כ לישתוק מינייהו לגמרי ומהיכא תיתי למעוטי דאיצטריך מיעוט אחר מיעוט לרבות י"ל הא לא קשיא דבכל דוכתא דאיצטריך מיעוט אחר מיעוט מקשה רבינו שמואל כך ומתרץ דשמא הוה ממעטי' מכח שום דרשה או ק"ו או בנין אב להכי איצטריך מיעוט אחר מיעוט לרבות כן יש לתרץ כמו כן בכאן וזה אין להקשות אי דרשי ליה למיעוט אחר מיעוט אידך קרא שלישי למאי אתא די"ל כמו פרשה שנאמרה ונשנית תדע דלדידהו כיון דסבירא להו שני כתובין הבאין כאחד מלמדין היכא דליכא אלא שני כתובים כתוב שני למאי איצטריך אלא ע"כ י"ל כדפרישית אי נמי אי לא כתיב שלישי לא הוה דרשינן להו הנך תרי למיעוט אחר מיעוט דאי לא כתיב אלא תרומת הדשן ומיעוט שלה תרומת הדשן לאו מיעוטא הוא אבל השתא מכח דכתיב עגלה ערופה דהשתא הוו להו שלשה כתובין הוה ליה כל חד כמו מיעוט והוה ליה תרומת הדשן ומיעוט שלה כמו מיעוט אחר מיעוט [ו]:

חד למעוטי מנותר וחד למעוטי מטומאה. תימה דבחד קרא סגי למעוטי תרוייהו דכיון דאימעיט חד מינייהו אידך מיניה ילפינן בג"ש דחילול כדילפינן להו מהדדי [ה] בפרק בית שמאי (זבחים דף מה.) גבי קדשי נכרים [ו] ולי קשה דלא הוה צריך קרא לא לנותר ולא לטומאה דכיון דפיגול לא צריך קרא דהוה ליה דבר שאין לו מתירין ניתו בק"ו ומה פיגול שהוא בקבועה [ז] ובידיעה אחת [ח] ולא הותר מכללו [ט] אינו חייב עליו טומאה שהיא בעולה ויורד [י] ובשתי ידיעות דוקא [יא] והותר מכללו [יב] לא כל שכן וכיון דנפקא לן טומאה בקל וחומר מפיגול הדר ילפינן נותר בחילול חילול לדבר הלמד בק"ו חוזר ומלמד בג"ש כדאיתא בפרק איזהו מקומן (שם דף נ:) ונראה לי דלאע"ג דעביד גמרא קל וחומר זה לפטור בדבר שאין לו מתירין משום טומאה קל וחומר פריכא הוא דאיכא למיפרך מה לפיגול שאינו נוהג לאחר זריקה ושאין פסולו בגופו אלא במחשבה בעלמא ושאינו מטמא תאמר בטומאה דשייכא אפילו לאחר זריקה ופסולו בגופו ושכן מטמאה והא דעביד התם האי קל וחומר עיקרו אג"ש סמיך דמאי למילף חילול חילול מנותר ונותר עון עון מפיגול והא דיליף לה מק"ו ולא קאמר בהדיא מג"ש י"ל משום דס"ד למילף בע"א מהיקישא דאיתקשו אכילת קודש בטומאה לשימוש בטומאה בקרא דוינזרו [illegible]

עין משפט נר מצוה

פז א ב מיי' פי"ח מהל' פסולי המוקדשין הלכה יז:
פח ג מיי' שם הלכה ז:
פט ד מיי' פ"ה מהל' עבודת יוה"כ הל' ד:
צ ה מיי' שם הלכה ה:
צא ו מיי' שם הלכה ו:

רבינו חננאל

[illegible]

תום' ישנים

[illegible]

מסורת הש"ס

א) [קידושין כד. וש"נ], ב) [לעיל יב: כד.] פסחים כו. חולין קיז. כריתות ו. מעילה יא: זבחים מו., ג) [זבחים שם חולין קיז:], ד) זבחים מג. [וש"נ], ה) סנהדרין מב:, ו) זבחים מב. קיג., ז) [לעיל לג: זבחים מג.], ח) [תוספתא פ"ג ה"ד], ט) [קידושין נד.], י) [וע' תוס' פסחים כו. ד"ה כתיב ותוס' מעילה יא. ד"ה תרי כתבו תירוצים אחרים אבל בחולין קיז: ד"ה עזים וקח: ד"ה תרי ובזבחים מג. ד"ה תרי הניחו בתימה דבחד מיעוטא סגי], כ) רש"א.

תורה אור השלם

1. וּבָא אַהֲרֹן אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת בִּגְדֵי הַבָּד אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם: ויקרא טז כג
2. וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו ג
3. וְכֹל זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא הַקְּרֹבִים אֶל הֶחָלָל יִרְחֲצוּ אֶת יְדֵיהֶם עַל הָעֶגְלָה הָעֲרוּפָה בַנָּחַל: דברים כא ו
4. וְהָיְתָה זֹּאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל חַטֹּאתָם אַחַת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת מֹשֶׁה: ויקרא טז לד

גליון הש"ס

[illegible]

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

מוסף תוספות

[illegible]

[illegible]

תנא רבי נחמיה כדברי האומר שירים מעכבי. משמע דוקא משום למעכבי [א] הא אי לא מעכבי לא מיחייב עליהו בחוץ ומימה דמשמע בזבחים פרק בית שמאי (דף לט.) דרבי נחמיה בשירים המיוחדים לחיי והתם מייתי בריית דמים הנסכים לחמה [ב] אין חייבין עליהן בחוץ ואין מחשבה פוסלת בהן [ג] ואין טעון כיסוי ופריך ליפלוג וליתני בדיה אפילו בדמים כשירים בשלא מתנות שבחוצת דאין טעון כיסוי ואין מחשבה פוסלת בהן ואין חייבין עליהן בחוץ ומשני הא מני רבי נחמיה היא דאמר שירי הדם שהקרבין בחוץ חייב זה ולא מיתני ליה מלתא פטורי בהדי מלתא חיובי [ד] אלמא לרבי נחמיה שלשה מתנות שבחוצת אין טעון כיסוי ואין מחשבה פוסלת בהן א"כ הוא הדין נמי דלא מעכבי ואפ"ה הכי הקרבין בחוץ חייב אם כן הוא הדין שירים אע"ג דלא מעכבי ליחייב עליהו בחוץ ועוד איך יתכן זה דלרבי נחמיה שלשה מתנות שבחוצת לא מעכבי ושירים מעכבי [ה] ועוד דמשמע ברייש פרק בית שמאי (שם לח.) ולעיל בפ"ק (דף טו.) דלא מגיעו דמיים שחלין למעוט וחלין למעלה בחד מקום שיהו מעכבין ולפי זה [ו] הרי מגיעו לרבי נחמיה ועוד הקשה רבינו יעקב מאורליינ"ש דבפרק בית שמאי (גז"ש) משמע דבחילוים חייבי ובפרק השוחט והמעלה (שם דף קיח.) אמרינן והשתא דאמר רב אחא בר אהבה מחלוקת בשירים הפנימים אבל בשירים החיצונים דברי הכל אין מעכבין כי קאמר ר' נחמיה בשירים הפנימים ועוד דבסוף פרק השוחט והמעלה (שם דף קיב.) גבי חטאת שקיבל דמה בשני כוסות דמוקי לה כרבי נחמיה וקאמר משום דאמר הדבר דומה וכו' ומוקי לה בשעיר נשיא אלמא רבי נחמיה בחיצונים שירי דומיא דשעיר נשיא מיהו הא לא קשיא דאע"ג דהמשל הוי בשעיר נשיא איכא למימר רבי נחמיה בפנימיים שירי מכל מקום שאר הקושיות מיקשי לן ואין לתרץ דסוגיא דרישא פרק בית שמאי (שם דף לח:) דלא כרבי יוחנן דבפרק השוחט והמעלה (שם קיח.) במסקנא מיתוקמא מילתא דרבי יוחנן בתר דאמר רב אחא בר אהבה כו' ותירץ רבינו חייס כהן זצ"ל דה"ק רבי יוחנן תנא רבי נחמיה כדברי האומר שירים הפנימיים מעכבין ואילו בחיצונים עושה אותן בחוץ חייב א"כ יש לחייב בחיצונים דגמרינן מאיברים ופדרים [ז] דאי פרכת מה לאברים ופדרים שכן תחילת עבודה שירים הפנימיים יוכיחו ואי פרכת מה לשירים הפנימיים שכן מעכבין איברים ופדרים יוכיחו ולא הגירה לריצ"ל דהיכי קאמר שירים הפנימיים יוכיחו אין סוף עבודה והלא תחילת עבודה קודמת לאותם בהשוחט והמעלה לאמר דאמר פנימיים מעכבי על כן פירש ריצ"ל דלמסקנא דמסקינן דשירים החיצונים לרבי נחמיה לא מעכבי ה"פ תנא רבי נחמיה כדברי האומר שירים הפנימיים מעכבין וכיון דמעכבין מסתבר לעשות חיצונים כמו תחילת עבודה ולדמות לאיברים ופדרים דכיון דרחמנא אחשביהו כולי האי לפנימיים דמעכבי יש לנו לעשות חיצונים כתחילת עבודה כיון דלא הוו במקום המתנות אלא ע"ג אילטבא דיסוד הוו להו תחלת עבודה אחרת ואין סוף עבודה ראשונה ואע"ג דלא מעכבי חייב עליהם בחוץ מידי דהוה אאברים ופדרים דלא מעכבי וחייבין עליהם בחוץ והיינו דאמר פרק בית שמאי (דף לח:) אימור דשמעת ליה לרבי נחמיה לענין העלאה בחוץ מידי דהוה אאיברים ופדרים דמאיברים ופדרים לחודייהו ליף כדפרישית ואע"ג דפרכיה רבי עקיבא לא אם אמרת באיברים ופדרים שכן תחילת עבודה ולא אהדר ליה ולא מידי היינו משום דלא צריך דפרכיה דר' עקיבא לא הוא פרכיה אלא אגיגא דנפשיה דקסבר שירים הפנימיים אינן מעכבין והא דפריך ליה מעיקרא נמי רבי עקיבא דלא שירי הדם שירי מצוה הן [ח] אגיגא דנפשיה קאמר פי' אפילו בפנימיים ורבי נחמיה אינו איברים ופדרים יוכיחו ולדבריו דרבי עקיבא קאמר כדמפרש התם [ט] ולא לגמרי לדבריו דאפי' לדברי עצמו צריך ראיה מאיברים ופדרים אלא בהא הוא לדבריו דמשמע דמודי ליה במאי דקרי ליה שירי מצוה ואיהו לא ס"ל הכי אלא ס"ל דפנימיים מעכבין ומינייהו יליף חילוים לחייב בחוץ בכדפרי' והשתא אתי שפיר דקתני שירי הדם שמתנות במתני' ובגרייתא דחייב דמשמע דבכולהו מחייב ר' נחמיה ומאותו טעם שפירש"י דתחילת עבודה חשיב לחייב בחוץ וגמרינן להו מאיברים לפי שאין במקום תחילת המתנות אלא על גב היסוד מהסוף הוה ס"ד מעיקרא דמעכבין חילוים דאם לא כן מאיזה טעם הוה סבור לומר דמעכבי מקמי דאייתי מילתא דרב אחא והוה ס"ד דאפילו חילוים מעכבי והא ליכא קרא אלא בפנימיים וכלה מכפר אם כלה כפר אלא ע"כ מטעמא דפרישית ור"ת פירש בע"א וקשה טובא לפי' לכן לא כתבתיו ובזבחים פרק בית שמאי (גז"ש) מפורש בתוספות: [י] **וכפר** את מקדש הקודש זה לפני ולפנים. פרש"י אטומאה דלפני ולפנים ולא הגירה דהא אמתנות דלפני ולפנים והיכל מייתי לה [יא] ומר דכל מתנות דלפני ולפנים אחא משיבי דאם שנפך הדם קודם שגמר כל מתנות לפני ולפנים מנין עד אחר ומתחיל בתחילה אלא ע"ל לענין נשפך הדם קאמר זה לפני ולפנים דכולהו כחדא מתנה חשיבי דהיכל כחדא מתנה וכן דמזבח מיהו נוכל לישב פירוש רש"י דה"ק זה לפני ולפנים דמתנות דלפני ולפנים אחא משיבי ומכפר על טומאה שאירעה אם וכן בהיכל אחא משיבי ומכפר על טומאה שאירעה בהיכל מזבח כמשמעו אחא משיבי ומכפר על שנטמאו בפנים ולא שהה כשיעור השתחויה ועבד עבודה ומשום דפשטיה דקרא מיירי בכפרה שמכפר על מקדש הקודש על הכהנים ועל עם הקהל כו' על כן פירש רש"י כן:

רבי יהודה סבר מקום שמתכפרין בו פעם אחת בשנה ור' נחמיה סבר דברים המתכפרין בהן פעם אחת בשנה אטו לר' יהודה מקום כתיב אלא היינו טעמיה דרבי יהודה כתיב זאת וכתיב אחת חד למעוטי בגדי לבן מבחוץ וחד למעוטי בגדי זהב ור' נחמיה חד למעוטי בגדי זהב וחד למעוטי שירים דלא מעכבי ור' יהודה אי מעכבי מעכבי ואי לא מעכבי לא מעכבי [ט] כדתניא [1] וכלה מכפר את הקודש אם כפר כלה ואם לא כפר לא כלה דברי ר' [יא] עקיבא אמר לו ר' יהודה מפני מה לא נאמר אם כלה כפר ואם לא כלה לא כפר שאם חיסר אחת מן המתנות לא עשה ולא כלום [יב] ואמרינן מאי בינייהו רבי יוחנן ור' יהושע בן לוי חד אמר משמעות דורשין [א] איכא בינייהו וחד אמר [יג] שירים מעכבי איכא בינייהו ומי אמר ר' יוחנן הכי והאמר רבי יוחנן [יד] תנא ר' נחמיה כדברי האומר שירים מעכבי קשיא אמר [טו] רבי חנינא [א] קטורת שחפנה קודם שחיטתו של פר לא עשה ולא כלום כמאן דלא כר' יהודה דאי ר' יהודה האמר כי כתיבא חוקה בדברים הנעשים בבגדי לבן מבפנים הוא דכתיבא אפי' תימא ר' יהודה [2] צורך פנים כפנים דמי תנן אם עד שלא גמר מתנות שבפנים נשפך הדם יביא דם אחר ויחזור ויזה בתחילה מבפנים ואם איתא יחזור ויחפון מבעי ליה בקטורת

זבחים דפרק השוחט והמעלה בחוץ (שם קיח.) תנא רבי נחמיה דתניא האומר שירים מעכבי דקאמר רבי נחמיה התם שירי הדם שהקרבין בחוץ חייב אלמא דשעיר נשיא מיהו הא לא קשיא דאע"ג דהמשל הוי בשעיר נשיא איכא למימר רבי נחמיה בפנימיים שירי מכל מקום שאר הקושיות מיקשי לן ואין לתרץ דסוגיא דרישא פרק בית שמאי (שם דף לח:) דלא כרבי יוחנן דבפרק השוחט והמעלה (שם קיח.) במסקנא מיתוקמא מילתא דרבי יוחנן בתר דאמר רב אחא בר אהבה כו' ותירץ רבינו חייס כהן זצ"ל דה"ק רבי יוחנן תנא רבי נחמיה כדברי האומר שירים הפנימיים מעכבין ואילו בחיצונים עושה אותן בחוץ חייב אם כן יש לחייב בחיצונים דגמרינן מאיברים ופדרים [ז] דאי פרכת מה לאברים ופדרים שכן תחילת עבודה שירים הפנימיים יוכיחו ואי פרכת מה לשירים הפנימיים שכן מעכבין איברים ופדרים יוכיחו ולא הגירה לריצ"ל דהיכי קאמר שירים הפנימיים יוכיחו אין סוף עבודה והלא תחילת עבודה קודמת לאותם בהשוחט והמעלה לאמר דאמר פנימיים מעכבי על כן פירש ריצ"ל דלמסקנא דמסקינן דשירים החיצונים לרבי נחמיה לא מעכבי ה"פ תנא רבי נחמיה כדברי האומר שירים הפנימיים מעכבין וכיון דמעכבין מסתבר לעשות חיצונים כמו תחילת עבודה ולדמות לאיברים ופדרים דכיון דרחמנא אחשביהו כולי האי לפנימיים דמעכבי יש לנו לעשות חיצונים כתחילת עבודה כיון דלא הוו במקום המתנות אלא ע"ג אילטבא דיסוד הוו להו תחלת עבודה אחרת ואין סוף עבודה ראשונה ואע"ג דלא מעכבי חייב עליהם בחוץ מידי דהוה אאיברים ופדרים דלא מעכבי וחייבין עליהם בחוץ והיינו דאמר פרק בית שמאי (דף לח:) אימור דשמעת ליה לרבי נחמיה לענין העלאה בחוץ מידי דהוה אאיברים ופדרים דמאיברים ופדרים לחודייהו ליף כדפרישית ואע"ג דפרכיה רבי עקיבא לא אם אמרת באיברים ופדרים שכן תחילת עבודה ולא אהדר ליה ולא מידי היינו משום דלא צריך דפרכיה דר' עקיבא לא הוא פרכיה אלא אגיגא דנפשיה דקסבר שירים הפנימיים אינן מעכבין והא דפריך ליה מעיקרא נמי רבי עקיבא דלא שירי הדם שירי מצוה הן [ח] אגיגא דנפשיה קאמר פי' אפילו בפנימיים ורבי נחמיה אינו איברים ופדרים יוכיחו ולדבריו דרבי עקיבא קאמר כדמפרש התם [ט] ולא לגמרי לדבריו דאפי' לדברי עצמו צריך ראיה מאיברים ופדרים אלא בהא הוא לדבריו דמשמע דמודי ליה במאי דקרי ליה שירי מצוה ואיהו לא ס"ל הכי אלא ס"ל דפנימיים מעכבין ומינייהו יליף חילוים לחייב בחוץ בכדפרי' והשתא אתי שפיר דקתני שירי הדם שמתנות במתני' ובגרייתא דחייב דמשמע דבכולהו מחייב ר' נחמיה ומאותו טעם שפירש"י דתחילת עבודה חשיב לחייב בחוץ וגמרינן להו מאיברים לפי שאין במקום תחילת המתנות אלא על גב היסוד מהסוף הוה ס"ד מעיקרא דמעכבין חילוים דאם לא כן מאיזה טעם הוה סבור לומר דמעכבי מקמי דאייתי מילתא דרב אחא והוה ס"ד דאפילו חילוים מעכבי והא ליכא קרא אלא בפנימיים וכלה מכפר אם כלה כפר אלא ע"כ מטעמא דפרישית ור"ת פירש בע"א וקשה טובא לפי' לכן לא כתבתיו ובזבחים פרק בית שמאי (גז"ש) מפורש בתוספות: [י] **וכפר** את מקדש הקודש זה לפני ולפנים. פרש"י אטומאה דלפני ולפנים ולא הגירה דהא אמתנות דלפני ולפנים והיכל מייתי לה [יא] ומר דכל מתנות דלפני ולפנים אחא משיבי דאם שנפך הדם קודם שגמר כל מתנות לפני ולפנים מנין עד אחר ומתחיל בתחילה אלא ע"ל לענין נשפך הדם קאמר זה לפני ולפנים דכולהו כחדא מתנה חשיבי דהיכל כחדא מתנה וכן דמזבח מיהו נוכל לישב פירוש רש"י דה"ק זה לפני ולפנים דמתנות דלפני ולפנים אחא משיבי ומכפר על טומאה שאירעה בהיכל מזבח כמשמעו אחא משיבי ומכפר על שנטמאו בפנים ולא שהה כשיעור השתחויה ועבד עבודה ומשום דפשטיה דקרא מיירי בכפרה שמכפר על מקדש הקודש על הכהנים ועל עם הקהל כו' על כן פירש רש"י כן:

מעכבין את הכפרה. **סס** ד"ס שירי. **ט.** לדידי שירים מעכבין, לדידך נמי דאמרת שירי מצוה הן הקטר איברים יוכיח. **סס** ד"ס ד"ג. **י.** [ד]מייתי לה אמתניתין דזיכו וכן במזבח דהזהב דמתני' לענין הזאה. **תוס'** שמועות יג: ד"ס וכפר.

עין משפט נר מצוה

צב א ב מיי' פ"ס מהל' עבודת יום"כ הלכה ג:

תורה אור השלם

1. וְכִלָּה מִכַּפֵּר אֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ יְכַפֵּר וְהַקָּרֵב אֶת הַשָּׂעִיר הַחָיּ: ויקרא טז כ

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' מד אמר משמעות דורשין. נ"ל עפ"י דלגמרן זה לכ"ש שיריים לא מעכבי ולמד כן מרש"י בזבחים דף נב ע"ב:

רבינו חננאל

ר' יהודה סבר [ט] זאת חקה היא כלומר זו עבודה שבפנים אם שינה מעכב, דכי כתיבה חוקת עולם אהא כתיבה, אבל עבודה שבחוץ אפילו בבגדי לבן אחת בשנה נמי, כלומר עבודה שאינה כשירה אלא פעם אחת בשנה, והיא עבודה בבגדי לבן, למעוטי עבודה הנעשית בבגדי זהב שאינה אחת בשנה. ור' נחמיה חד למעוטי בגדי זהב וחד למעוטי שירי הדם שאם איחר או שינה שפיכתם על היסוד לא מעכבי. ואקשינן ומי א"ר יוחנן דר' נחמיה סבר שירי הדם לא מעכבי, והתנן בשחיטת קדשים פרק השוחט והמעלה בחוץ חייב, ר' נחמיה אומר שירי הדם שהקרבין בחוץ חייב, וא"ר יוחנן בגמרא ר' נחמיה כדברי האומר שירים מעכבי תני לה להא מתניתין. ועלתה בקשיא לר' יוחנן מדבריו על דבריו, דמוקים ליה לר' נחמיה הכא [ד]סבר שירים לא מעכבי, והתם קאמר בהדיא דר' נחמיה סבר כמאן דאמר שירים מעכבי. [ט]ומתבינן התם למאן דאמר כר' עקיבא סבר קרבו נסכים במדבר מיתיבי שירי הדם שהקרבין בחוץ חייב דברי ר' נחמיה, א"ל ר' עקיבא והלא שירי הדם שירי מצוה הן, א"ל הקטר חלבים יוכיחו, שהן שירי מצוה, פירוש שכבר הקדימו זריקת הדם, והמקריבו בחוץ חייב. א"ל לא אם אמרת בהקטר חלבים שהן תחלת עבודה, תאמר בשירי הדם שהן סוף עבודה. כלומר, כבר נזרק מן הדם הזה בעצמו ואילו נשארו. ואם איתא נסכים נמי תחלת עבודה נינהו. תיובתא. ואפיקנא התם כי קתני ר' נחמיה חייב בשירים הפנימים והא בשירים החיצונים ולדברי ר' עקיבא קאמר. וד' יהודה שירים אי מעכבי מעכבי ואי לא מעכבי לא מעכבי מהך קרא נפקא, וכלה מכפר את הקודש, אם כיפר כילה ואם לא כיפר לא כילה דברי ר' עקיבא. א"ל ר' יהודה מפני מה לא נאמר אם כילה כיפר שאם חיסר אחת מכל המתנות לא עשה כלום. חד אמר משמעות דורשין איכא בינייהו והוא אומר כך פירוש זה הפסוק וזה אומר כך פירוש, אבל לדברי הכל שירים לא מעכבי. (ולמאן דא') [וחד אמר] שירים מעכבי איכא בינייהו, לר' עקיבא דסבר שירים לא מעכבי, ור' יהודה סבר מעכבי, דהא בהדיא קתני שאם חיסר אחת מן המתנות לא עשה כלום. דייקינן מינה דשירים מעכבי. א"ר חנינא קטורת שחפנה קודם שחיטת הפר לא עשה כלום, [כמאן], דלא כר' יהודה דהא שחיטת הפר בעודת חוץ היא ולא מוקים ר' יהודה ואמר כי כתיבה חוקה אלא בדברים הנעשים בבגדי לבן בפנים, אבל עבודת חוץ לית בה חוקה. ופרקינן אפי' תימא ר' יהודה צורך פנים כלפנים הוא, ושחיטה צורך פנים הוא, ושחיטה פנים הוא. ואקשינן על ר' חנינא דאמר קטורת שחפנה קודם שחיטת הפר לא עשה כלום, תנן ואם עד שלא גמר מתנות שבפנים נשפך הדם כו'. ומשני האי תנא בפר קא מיירי, בקטורת לא קא מיירי.

מוסף תוספות

א. הילכך עבודה היא להתחייב עליה בחוץ. רש"י זבחים קיח. ד"ס תנא. ב. שנפסלו ושופכין אותו לסילון שבעזרה המוציא לנחל קידרון. רש"י זבחים לט. ד"ס ומיסה. ג. אם חישב בשפיכתן על מנת לאכול בשר למחר. **סס** ד"ס מאשנה. ד. דבשלמא בכיבוס ובמחשבה מצי לפלוגי אבל בהעלאת חוץ לא מצי למיתנייה. **סס** ד"ס לעתיר. ה. מי עדיפי משלש מתנות שבחטאת. תוס' זבחים לט. ד"ס הא. ו. אי שירים הניתנין ליסוד בדמים החיצונים מעכבי. **סס.** ז. [שן]הקטר איברים ופדרים אין מעכבין את הכפרה, דאין כפרה אלא בדם. רש"י **סס** קיח. ד"ס הקטר. **ח.** שאין

מוסף רש"י

וכלה מכפר את הקודש. קרא יתירא הוא דלא הוה ליה למיכתב אלא והקריב את השעיר המי (זבחים מ:). **אם כיפר.** כפרה המעכבת בשאר מקומות כגון מתנת הדמים ממן שבא ומתן ד', בילה. אע"פ שלא שפך שירים ליסוד מזבח תיקון (שם). **מפני מה לא נאמר.** נדרוש המקרא כאדר מכתבו ונאמר אם כילה הכל אפילו שפיכת שירים כיפר (שם). **משמעות דורשין איכא בינייהו.** תרוייהו ללמד על המתנות שמעכבות קתמרי, אלא מר משמע ליה הכי ומר משמע ליה הכי, ר' עקיבא משמע ליה מדקתיב גרשה מדרש בכפרה, דהיינו במתנות חלויה דאלמה ושירים לא מעכבי, ור' יהודה נמי שירים לא מעכבי מאי ליה מתנה אחת קתמר דומיא דמתנות החיצונות, אלא דרוש הכי אם כלה הכל כמה שכתב הוא דכיפר ואם לא כלה כל מה שנעגין לא כיפר, ולמדנו שאם חיסר אחת מן המתנות לא עשה כלום ושירים לא מעכבי שאינן אמורין בענין זה דגבי פר כהן משיח הוא דאיתרבי פר יום הכיפורים לשירים, ולר' יהודה אינעגיר למילף עיכוב מתנות מהכא משום דאמר כי כתיבא חוקה בדברים הנעשים בבגדי לבן לפני ולפנים הוא דכתיב (זבחים נב:). **שירים מעכבי איכא בינייהו.** ולר' עקיבא לא מעכבי וה"ק אם כיפר מה שאמור בענין כלה, דכתיב חוקה לעיכובא, אבל שירים שאינה אמור בענין לא מעכבא, ואמא ר' יהודה לעיכוב אם כלה כל צורכי עבודותיו ואף המלמדין לו ממקום אחר כיפר ואם לא כלה לא כיפר, שאם חיסר אחת מכל המתנות כו' ואפילו במתן יסוד משמע (שם). **לא עשה ולא כלום.** שכן קדר העבודות (לעיל מח.).

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה שיריים כו' ואם לא כלה הכל אין הכפרה וכו':

מוסף רש"י

וכלה מכפר את הקודש. קרא יתירא הוא דלא הוה ליה למיכתב אלא והקריב את השעיר המי (זבחים מ:). **אם כיפר.** כפרה המעכבת בשאר מקומות כגון מתנת הדמים ממן שבא ומתן ד', בילה. אע"פ שלא שפך שירים ליסוד מזבח תיקון (שם). **מפני מה לא נאמר.** נדרוש המקרא כאדר מכתבו ונאמר אם כילה הכל אפילו שפיכת שירים כיפר (שם). **משמעות דורשין איכא בינייהו.** תרוייהו ללמד על המתנות שמעכבות קתמרי, אלא מר משמע ליה הכי ומר משמע ליה הכי, ר' עקיבא משמע ליה מדקתיב גרשה מדרש בכפרה, דהיינו במתנות חלויה דאלמה ושירים לא מעכבי, ור' יהודה נמי שירים לא מעכבי מאי ליה מתנה אחת קתמר דומיא דמתנות החיצונות, אלא דרוש הכי אם כלה הכל כמה שכתב הוא דכיפר ואם לא כלה כל מה שנעגין לא כיפר, ולמדנו שאם חיסר אחת מן המתנות לא עשה כלום ושירים לא מעכבי שאינן אמורין בענין זה דגבי פר כהן משיח הוא דאיתרבי פר יום הכיפורים לשירים, ולר' יהודה אינעגיר למילף עיכוב מתנות מהכא משום דאמר כי כתיבא חוקה בדברים הנעשים בבגדי לבן לפני ולפנים הוא דכתיב (זבחים נב:). **שירים מעכבי איכא בינייהו.** ולר' עקיבא לא מעכבי וה"ק אם כיפר מה שאמור בענין כלה, דכתיב חוקה לעיכובא, אבל שירים שאינה אמור בענין לא מעכבא, ואמא ר' יהודה לעיכוב אם כלה כל צורכי עבודותיו ואף המלמדין לו ממקום אחר כיפר ואם לא כלה לא כיפר, שאם חיסר אחת מכל המתנות כו' ואפילו במתן יסוד משמע (שם). **לא עשה ולא כלום.** שכן קדר העבודות (לעיל מח.).

מסורת הש"ס

א) זבחים מ. נב:, **ב)** [נ]יקוט אחמת דבריי ר' יהודה אמר לו ר' נחמיה מפני מה וכו'], **ג)** [שם נב:], **ד)** [מנחות נח:], **ה)** זבחים נב: קיח., **ו)** [נ]עיל מט.], **ז)** עיין רש"י לעיל דף מ. ד"ה פר, **ח)** שיך לדף מא.,

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה שיריים כו' ואם לא כלה הכל אין הכפרה וכו':

מוסף רש"י

וכלה מכפר את הקודש. קרא יתירא הוא דלא הוה ליה למיכתב אלא והקריב את השעיר המי (זבחים מ:). **אם כיפר.** כפרה המעכבת בשאר מקומות כגון מתנת הדמים ממן שבא ומתן ד', בילה. אע"פ שלא שפך שירים ליסוד מזבח תיקון (שם). **מפני מה לא נאמר.** נדרוש המקרא כאדר מכתבו ונאמר אם כילה הכל אפילו שפיכת שירים כיפר (שם). **משמעות דורשין איכא בינייהו.** תרוייהו ללמד על המתנות שמעכבות קתמרי, אלא מר משמע ליה הכי ומר משמע ליה הכי, ר' עקיבא משמע ליה מדקתיב גרשה מדרש בכפרה, דהיינו במתנות חלויה דאלמה ושירים לא מעכבי, ור' יהודה נמי שירים לא מעכבי מאי ליה מתנה אחת קתמר דומיא דמתנות החיצונות, אלא דרוש הכי אם כלה הכל כמה שכתב הוא דכיפר ואם לא כלה כל מה שנעגין לא כיפר, ולמדנו שאם חיסר אחת מן המתנות לא עשה כלום ושירים לא מעכבי שאינן אמורין בענין זה דגבי פר כהן משיח הוא דאיתרבי פר יום הכיפורים לשירים, ולר' יהודה אינעגיר למילף עיכוב מתנות מהכא משום דאמר כי כתיבא חוקה בדברים הנעשים בבגדי לבן לפני ולפנים הוא דכתיב (זבחים נב:). **שירים מעכבי איכא בינייהו.** ולר' עקיבא לא מעכבי וה"ק אם כיפר מה שאמור בענין כלה, דכתיב חוקה לעיכובא, אבל שירים שאינה אמור בענין לא מעכבא, ואמא ר' יהודה לעיכוב אם כלה כל צורכי עבודותיו ואף המלמדין לו ממקום אחר כיפר ואם לא כלה לא כיפר, שאם חיסר אחת מכל המתנות כו' ואפילו במתן יסוד משמע (שם). **לא עשה ולא כלום.** שכן קדר העבודות (לעיל מח.).

מוסף תוספות

א. הילכך עבודה היא להתחייב עליה בחוץ. רש"י זבחים קיח. ד"ס תנא. ב. שנפסלו ושופכין אותו לסילון שבעזרה המוציא לנחל קידרון. רש"י זבחים לט. ד"ס ומיסה. ג. אם חישב בשפיכתן על מנת לאכול בשר למחר. **סס** ד"ס מאשנה. ד. דבשלמא בכיבוס ובמחשבה מצי לפלוגי אבל בהעלאת חוץ לא מצי למיתנייה. **סס** ד"ס לעתיר. ה. מי עדיפי משלש מתנות שבחטאת. תוס' זבחים לט. ד"ס הא. ו. אי שירים הניתנין ליסוד בדמים החיצונים מעכבי. **סס.** ז. [שן]הקטר איברים ופדרים אין מעכבין את הכפרה, דאין כפרה אלא בדם. רש"י **סס** קיח. ד"ס הקטר. **ח.** שאין

ט) לשון רבינו הוא משולל הבנה קצת ונראה לפ"ל ר"י סבר זאת חוקה מיעוטא הוא כלומר וכו' אפילו בגדי לבן אחת בשנה נמי מיעוטא היא כלומר עבודה וכו'. **י)** לפנינו **סס** בזבחים ליתא כלל כהך לשונא ע"ש וגירסת רבינו **סס** ל"ע רב.

תוס' ישנים

מהעבודה ואיכא למידרש מגופא דקרא ומיתורא דה' ומסמיכת התיבות. מ"ר. **חד למעוטי מנותר וחד למעוטי מטומאה.** הקשה ה"ר אלחנן למה לי תרי קראי [ליכתוב] חד למעוטי נותר וטומאה גילף קדש קדש מנותר, (והא) [וקן] גז"ש ילפינן בן בפרק בית שמאי [מה, ל] וכמה דוכתי, ואין לומר דלא ניתנה רך גז"ש לקולא דהא קדשי גויים מימעטי מהתם בהן ג"ש בפרק ב"ש. ותומר רבינו דילפינן בפרק בית שמאי (הא"ב) [חיוב] טומאה בדברים שאין בהם פיגול מאחד יקדישו ולקיש נמי התם נותר מטומאה לחומרא ולא מפיגול, והילכך אי לאו כתיב הכא אלא חדא מיעוטא הוה מוקמינא ליה בנותר דלא גילף מטומאה אבל בטומאה גופה דכתיב בהו(ו) ריבויא הוה מתיבינן ולכך צריך תרי מיעוטי. מ"ר. **אבל בדברים הנעשים בבגדי זהב מבחוץ.** פי' רש"י דלא מעכבי סדרן. ואין נראה דהא אינהו גופייהו לא מעכבי לר' נחמיה דמדפריך (לוקמה) [לקמן] והא ר' יוחנן תנא (לדברי) [כ' נחמיה כדברי] האומר שיריים מעכבין, ואם כפירוש רש"י מה פריך הא מודה ר' נחמיה דאינהו גופייהו מעכבי, אלא דסדרן לא מעכב. אלא ר"ל דלא מעכבי כלל לר' נחמיה. מ"ר. **אי מעכבי מעכבי ואי לא כו'.** כלומר דמהאי קרא לא נתמעט מיניה מידי דלאו הוא דאתא. מיהו לא ידענן לר' יהודה אי שירים מעכבי אי לא דאלגתא דר' יוחנן ור' יהושע בן לוי בסמוך הוא אלגא דר' יהודה (ו)אלא איפשיטא לן סברא דר' יהודה לר' יוחנן דהכא.

בקטורת לא קא מיירי אמר עולא אשעיר ששחטו קודם מתן דמו של פר לא עשה ולא כלום תנן הקדים דם השעיר לדם הפר יחזור ויזה מדם השעיר אחר דם הפר (ו) ואם איתא יחזור וישחוט מבעי ליה תרגמא עולא במתנות שבהיכל וכן אמר ר' אפס במתנות שבהיכל: וכן בהיכל וכן במזבח וכו': (ו)ת"ר [1]וכפר את מקדש הקודש זה לפני ולפנים אהל מועד זה היכל מזבח במשמעו יכפר אלו עזרות הכהנים במשמען עם הקהל אלו ישראל יכפר אלו הלוים הושוו כולן לכפרה אחת שכולן מתכפרין בשעיר המשתלח בשאר עבירות (ז)דברי ר' יהודה ר"ש אומר כשם שדם השעיר הנעשה בפנים מכפר על ישראל בטומאת מקדש וקדשיו כך דם הפר מכפר על הכהנים בטומאת מקדש וקדשיו וכשם שוידוי של שעיר המשתלח מכפר על ישראל בשאר עבירות כך וידוי של פר מכפר על הכהנים בשאר עבירות ת"ר [2]וכלה מכפר את הקודש זה לפני ולפנים אהל מועד זה היכל זה מזבח כמשמעו מלמד שכולן כפרה כפרה בפני עצמן מכאן אמרו (ז)נתן מקצת מתנות שבפנים ונשפך הדם יביא דם אחר ויתחיל בתחילה במתנות שבפנים רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים אינו מתחיל אלא ממקום שפסק [2]גמר את המתנות שבפנים ונשפך הדם יביא דם אחר ויתחיל בתחילה במתנות שבהיכל נתן מקצת מתנות שבהיכל ונשפך הדם יביא דם אחר ויתחיל בתחילה בהיכל רבי אלעזר ור' שמעון אומרים אינו מתחיל אלא ממקום שפסק [3]גמר מתנות שבהיכל ונשפך הדם יביא דם אחר ויתחיל בתחילה במתנות המזבח נתן מקצת מתנות שבמזבח ונשפך הדם יביא דם אחר ויתחיל בתחילה במתנות המזבח רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים ממקום שפסק הוא מתחיל [4]גמר מתנות שבמזבח ונשפך הדם דברי הכל לא מעכבי אמר ר' יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו [3]מדם חטאת הכפורים אחת בשנה רבי מאיר סבר חטאת אחת אמרתי לך ולא שתי חטאות רבי אלעזר ורבי שמעון סברי חטוי אחד אמרתי לך ולא שני חטויין תניא אמר רבי לי חלק ר' יעקב בלוגין ולא והתניא [5]נתן מקצת מתנות שבפנים ונשפך הלוג יביא לוג אחר ויתחיל בתחילה במתנות שבהיכל רבי אלעזר ור"ש אומרים ממקום שפסק הוא מתחיל [6]גמר מתנות שבהיכל ונשפך הלוג יביא לוג אחר ויתחיל בתחילה במתנות שבבהונות [7]נתן מקצת מתנות בבהונות ונשפך הלוג יביא לוג [אחר] ויתחיל בתחילה במתנות שבבהונות רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים ממקום שפסק הוא מתחיל [8]גמר מתנות שבבהונות ונשפך הלוג דברי הכל מתנות הראש לא מעכבות אימא לי שנה ר' יעקב בלוגין אמר מר מתנות הראש אין מעכבות מאי טעמא אילימא משום דכתיב [4]והנותר מן השמן אלא מעתה [5]והנותרת מן המנחה הכי נמי דלא מעכבי שאני התם דכתיב [6]ומיתר והנותר אמר רבי יוחנן אשם

בקטורת לא קא מיירי. ומיהו ודאי צריך להקטיר קטורת אחרת אחר שחיטת פר זה: **הקדים דם השעיר.** קא סלקא דעתך במתנות שבפנים קאמר דהוה ליה שעיר ששחטו קודם מתן דמו של פר: **תרגמא עולא.** דבמתנות שבהיכל קאמר אבל שחיטת השעיר במקומה היתה לאחר מתן דם הפר בפנים: **זה לפני ולפנים.** כפר בדמים הללו על טומאה שאירעה לפני ולפנים אם נכנס אדם שם בטומאה ואין בה ידיעה כסוף אבל הוה (ג) ידיעה בתחילה. **ולפיכך מקרא בפ"ק דשבועות** (דף ז:) **שעיר זה תולה עליה להגין מן היסורין עד שיודע לו וידיע בעולה ויורד: זה היכל.** על טומאה שאירעה בהיכל: **ואם המזבח במשמעו.** על טומאה שאירעה לאדם במזבח והיה כדי שתתחייב שזהו שיעור שהייה למי שבטומאה בעזרה: **הושוו כולן.** בהאי יכפר בתרא כהנים לויים וישראלים ובטומאת מקדש וקדשיו אי אפשר להשוותן שהרי הפר מכפר על הכהנים והשעיר הנעשה בפנים על ישראל ואיתיה כפרה הושוו מלמד שכולם מתכפרים בוידוי של שעיר המשתלח בשאר עבירות דברי רבי יהודה: **ר"ש אומר כשם שדם השעיר הנעשה בפנים מכפר על ישראל בטומאת מקדש וקדשיו.** ואין עמו וידוי: **כך דם הפר.** בלא וידוי מכפר על הכהנים בטומאת מקדש וקדשיו: **וכשם שוידוי של שעיר המשתלח מכפר על ישראל בשאר עבירות כך וידוי של פר מכפר על הכהנים.** ובמס' שבועות (דף יג:) פרכינן ולר"ש הא ודאי הושוו ומשנינן הושוו דבני כפרה נינהו מיהו כל חד מכפר בדיליה: **וכלה מכפר את הקודש זה לפני ולפנים.** אלו הזאות של בין הבדים: **זה היכל.** הזאות שעל הפרוכת: **מלמד שכולן כפרה.** ולא אתנן מקצת מתנות קאי אלא אגמר מתנות שבפנים ונשפך הדם (ג) דאמר מכאן דאין צריך לחזור ולעשות את זאת שגמר שהרי כפרה בפני עצמה היא: **חטאת אחת אמרתי לך.** להתכפר הכפרה בה ולא לעשות כפרה אחת משתי בהמות: **ולא שני חטויין.** לשנות ההזאה שתי פעמים: **לי חילק רבי יעקב בלוגין.** לי נתן רבי יעקב חילוק בלוג שמן של מצורע שלא הושוו למתן דמיס של יה"כ ושנה לי לא נחלקו ר"מ ורבי אלעזר ור"ש בעבודות החלוקות בו שבע הזאות שבפנים ומתן בהונות דלא אמרינן ממקום שפסק משם הוא מתחיל דכתיב לוג אחד שמן (ויקרא יד) לוג אחד אמרתי לך להיות הכפרה בו ולא שני לוגין דהתם הוא דאיכא למידרש חיטוי אחד אמרתי לך אבל הכא ליכא למימר כי: **מקלא מתנות שבפנים.** דכתיב (שם) והזה מן השמן באצבעו שבע פעמים: **ויתחיל בתחילה בבהונות.** שהיא עבודה שניה דכתיב (שם) ומיתר השמן אשר על כפו יתן הכהן וגו': **מתנות הראש.** והנותר בשמן אשר על כף הכהן המטהר (שם): **לי שנה ר' יעקב.** את המחלוקת הזה שבמשנתנו בלוגין של מצורע: **אילימא משום דכתיב והנותר.** דקרי להו שייריים: **ה"ג דלא מעכבי.** והאמר מר (מנחות דף ט.) שייריים שחסרו בין קמילה להקטרה אין מקטירין את הקומץ עליהן: **שאני הכא דכתיב ומיתר השמן והנותר.** מתנות בהונות קרויין שייריים דכתיב בהו ומיתר השמן וגו' ומתנות הראש קרויין שיריים דכתיב בהו והנותר בשייריים הראשונים יתן על ראש המטהר:

דברי הכל מתנות הראש אינו מעכב. מכאן קשה למה דאמרי' פ"ק דזבחים (דף ו:) והנותר בשמן יתן על ראש המטהר אם נתן כפר ואם לא נתן לא כפר דברי ר"ע רבי יוחנן בן נורי אומר מעלה עליו כאילו לא כפר וכפר ומפרש התם מתי כאילו לא כפר וכפר כפר מתן בהונות לא כפר מתנות הראש ופירש רש"י ויביא אחר ויתחיל במתנות הראש ולר"ע אף מתנות בהונות שנתן לא עלו לו ויביא לוג אחר ויתחיל בבהונות וקשה דא"כ [ז[זהו דלא כתנאי דהכא א וע"כ נראה] רבי יוחנן בן נורי דאמר התם דמתנות הראש שיהי מלוה הן סבר כתנא דהכא ב והכי פירושא מעיקרא כי בעי למימר כפר גברא לא כפר קמי שמיא כפר גברא שטיהר מלרעתו ג ולא כפר קמי שמיא מעונש שבידו והדר קאמר אפילו מעונש שבידו איכפר ליה אלא כפר מתן בהונות שעשה כמצותה לא כפר מתנות הראש שאם שחיסר מצוה ולא עשה כמצותה הראש לא מעכבי והדר קאמר לא כפר מתן בהונות עצמן אע"פ שנתן אין בהן ריצוי גמור ד אע"ג דמתנות הראש לא מעכבי והדר קאמר לא כפר מתנות הראש ריצוי גמור אבל מתן בהונות כפר ריצוי גמור: **אלא מעתה והנותרת מן המנחה.** הכי נמי הוה מצי למיפרך מומיתר השמן דקאי ביה ה אלא ניחא ליה למיפרך מוהנותרת דהוי דומיי דוהנותר: **אשם** ורבי שמעון אומרים אינו מתחיל אלא ממקום שפסק [2]גמר את המתנות שבפנים ונשפך הדם יביא דם אחר ויתחיל בתחילה במתנות שבהיכל נתן מקצת מתנות שבהיכל ונשפך הדם יביא דם אחר ויתחיל בתחילה בהיכל רבי אלעזר ור' שמעון אומרים אינו מתחיל אלא ממקום שפסק [3]גמר מתנות שבהיכל ונשפך הדם יביא דם אחר ויתחיל בתחילה במתנות המזבח נתן מקצת מתנות שבמזבח ונשפך הדם יביא דם אחר ויתחיל בתחילה במתנות המזבח רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים ממקום שפסק הוא מתחיל [4]גמר מתנות שבמזבח ונשפך הדם דברי הכל לא מעכבי אמר ר' יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו [3]מדם חטאת הכפורים אחת בשנה רבי מאיר סבר חטאת אחת אמרתי לך ולא שתי חטאות רבי אלעזר ורבי שמעון סברי חטוי אחד אמרתי לך ולא שני חטויין תניא אמר רבי לי חלק ר' יעקב בלוגין ולא והתניא [5]נתן מקצת מתנות שבפנים ונשפך הלוג יביא לוג אחר ויתחיל בתחילה במתנות שבהיכל רבי אלעזר ור"ש אומרים ממקום שפסק הוא מתחיל [6]גמר מתנות שבהיכל ונשפך הלוג יביא לוג אחר ויתחיל בתחילה במתנות שבבהונות [7]נתן מקצת מתנות בבהונות ונשפך הלוג יביא לוג [אחר] ויתחיל בתחילה במתנות שבבהונות רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים ממקום שפסק הוא מתחיל [8]גמר מתנות שבבהונות ונשפך הלוג דברי הכל מתנות הראש לא מעכבות אימא לי שנה ר' יעקב בלוגין אמר מר מתנות הראש אין מעכבות מאי טעמא אילימא משום דכתיב [4]והנותר מן השמן אלא מעתה [5]והנותרת מן המנחה הכי נמי דלא מעכבי שאני התם דכתיב [6]ומיתר והנותר אמר רבי יוחנן אשם

דברי הכל מתנות הראש אינו מעכב. מכאן קשה למה דאמרי' פ"ק דזבחים (דף ו:) והנותר בשמן יתן על ראש המטהר אם נתן כפר ואם לא נתן לא כפר דברי ר"ע רבי יוחנן בן נורי אומר מעלה עליו כאילו לא כפר וכפר ומפרש התם מתי כאילו לא כפר וכפר כפר מתן בהונות לא כפר מתנות הראש ופירש רש"י ויביא אחר ויתחיל במתנות הראש ולר"ע אף מתנות בהונות שנתן לא עלו לו ויביא לוג אחר ויתחיל בבהונות וקשה דא"כ [ז[זהו דלא כתנאי דהכא א וע"כ נראה] רבי יוחנן בן נורי דאמר התם דמתנות הראש שיהי מלוה הן סבר כתנא דהכא ב והכי פירושא מעיקרא כי בעי למימר כפר גברא לא כפר קמי שמיא כפר גברא שטיהר מלרעתו ג ולא כפר קמי שמיא מעונש שבידו והדר קאמר אפילו מעונש שבידו איכפר ליה אלא כפר מתן בהונות שעשה כמצותה לא כפר מתנות הראש שאם שחיסר מצוה ולא עשה כמצותה הראש לא מעכבי והדר קאמר לא כפר מתן בהונות עצמן אע"פ שנתן אין בהן ריצוי גמור ד אע"ג דמתנות הראש לא מעכבי והדר קאמר לא כפר מתנות הראש ריצוי גמור אבל מתן בהונות כפר ריצוי גמור: **אלא מעתה והנותרת מן המנחה.** הכי נמי הוה מצי למיפרך מומיתר השמן דקאי ביה ה אלא ניחא ליה למיפרך מוהנותרת דהוי דומיי דוהנותר: **אשם**

ויתחיל בתחילה בבהונות. שהיא עבודה שניה דכתיב (שם) ומיתר השמן אשר על כפו יתן הכהן וגו': **מתנות הראש.** והנותר בשמן אשר על כף הכהן המטהר (שם): **לי שנה ר' יעקב.** את המחלוקת הזה שבמשנתנו בלוגין של מצורע: **אילימא משום דכתיב והנותר.** דקרי להו שייריים: **ה"ג דלא מעכבי.** והאמר מר (מנחות דף ט.) שייריים שחסרו בין קמילה להקטרה אין מקטירין את הקומץ עליהן: **שאני הכא דכתיב ומיתר השמן והנותר.** מתנות בהונות קרויין שייריים דכתיב בהו ומיתר השמן וגו' ומתנות הראש קרויין שיריים דכתיב בהו והנותר בשייריים הראשונים יתן על ראש המטהר:

אשם א מיי' פ"ט מהל' עבודת יום"כ הל' ג:
צד ב מיי' שם הלכה ו:
צה ג מיי' שם הלכה ז:
צו ד מיי' שם הלכה ח:
צז ה ו ז ח מיי' פ"ט מהל' מחוסרי כפרה הלכה ה:

מוסף רש"י

וכפר את מקדש הקודש. בעבודת פר ושעיר של יום הכפורים כתיב המכפרת על טומאת מקדש וקדשיו, זה לפני ולפנים. על טומאה שאירעה לפני ולפנים כגון טומאת לפני ולפנים ושהה כדי שתתחייב, דמתחייב ליה על שהיתו (שבועות יג:). זה היכל. אם נטמא בהיכל (שם). מזבח במשמעו. זה מזבח הזהב אם הקטיר קטורת בטומאה ובשהייה (שם) אי: על מי שעבד בטומאה במזבח בלא חיוב מקדש כגון טומאת במקדש דעבד בלא חיוב לאין כאן טומאת מקדש, דהיכל דטמאת בעזרה קי"ל בשבועות (יח.) הלכה למשה מסיני דלא מחייב עד שיהא כדי שתתחייב (חולין קלא:) שמכפרים על טומאה שנגע במזבח, וכגון שהיה לו דיעה בתחלה כשנטמא ונעלם ממנו טומאה זו, או הטלה קודש וגגע בו ושעיר הנעשה בפנים מכפר על שיודע ויביא קרבן עולה ויורד, כדאמר בשבועות (מנחות צב. מכת"י). **יכפר אלו עזרות.** נכנס לעזרה בטומאה (שבועות יג:) אי: על טומאה שאירעה בעזרה (חולין שם). **הכהנים כמשמען.** על הכהנים שנגנו ונכנסו טמאים לעזרה, וכן לוים וישראלים ועבדים, כלאי ימיי קדרים (שם) ומכפר דם השעיר על ישראל ודם הפר על הכהנים (מנחות צב.). **הושוו כולן לכפרה אחת.** הא יכפר בתרא הוה כהנים לוים וישראלים, מלמד שכולן מתכפרין בשעיר המשתלח בשאר עבירות, דאילו בטומאת מקדש וקדשיו ליכא למימר דהושוו שהרי הפר מכפר על הכהנים ושעיר הפנימי על ישראל (שבועות יג:). **כשם שדם השעיר.** לבדו, **מכפר על ישראל.** בטומאת מקדש בלא שום וידוי, שהרי אין שום וידוי בשעיר הפנימי, **כך דם הפר.** לבדו בלא וידוי. **מכפר על הכהנים.** ומייתר ליה וידוי הפר לשאר עבירות (שם). **וכשם שוידוי כו'.** בהאי שפיר קאמרת דבטומאת מקדש וקדשיו לא הושוו, דכשם שדם השעיר וכו' אבל בהא פלגינא עלך כשם שוידוי כו' (מנחות צב. מכת"י).

רבינו חננאל

אמר עולא שחט השעיר קודם מתן דם הפר לא עשה כלום. כמאן דאלא כר' יהודה אפי' תימא ר' יהודה צורך פנים הוא כו'. תנן הקדים דם השעיר לדם הפר יחזור ויזה מדם השעיר אחר דם הפר. ואם איתא לדעולא יביא אחר

תורה אור השלם

1. וְכִפֶּר אֶת מִקְדַּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ יְכַפֵּר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל כָּל עַם הַקָּהָל יְכַפֵּר:
ויקרא טז לג
2. וְכִלָּה מִכַּפֵּר אֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ וְהִקְרִיב אֶת הַשָּׂעִיר הַחָי:
ויקרא טז כ
3. וְכִפֶּר אַהֲרֹן עַל קַרְנֹתָיו אַחַת בַּשָּׁנָה מִדַּם חַטַּאת הַכִּפֻּרִים אַחַת בַּשָּׁנָה יְכַפֵּר עָלָיו לְדֹרֹתֵיכֶם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לַיְיָ:
שמות ל י
4. וְהַנּוֹתָר מִן הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל כַּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל רֹאשׁ הַמִּטֳּהֵר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְיָ:
ויקרא יד כט
5. וְהַנּוֹתֶרֶת מִן הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קָדָשִׁים מֵאִשֵּׁי יְיָ:
ויקרא ב ג
6. וּמִיֶּתֶר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל כַּפּוֹ יִתֵּן הַכֹּהֵן עַל תְּנוּךְ אֹזֶן הַמִּטֳּהֵר הַיְמָנִית וְעַל בֹּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל בֹּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל דַּם הָאָשָׁם:
ויקרא יד יז

הגהות הב"ח

(א) גב' ואם איתא יחזור וישחוט מיבעי ליה. נ"ב וכאן לא משני כשחיטה בקטורת קמייתי כדמשני לעיל בקטורת דמדמשנה הלשון ואמר יחזור ויזה מדם השעיר ולא אמר יביא דם אחר ויחזור ויזה כמו שאמר בנשפך הדם קודם שנגמר מתנות שבפנים אע"כ יחזור ויזה מאותו דם קאמר וק"ל: (ב) רש"י ד"ה זה לפני כו' אבל הוה ליה ידיעה בתחלה: (ג) ד"ה מכאן אמרו כו' ונשפך הדם וקאמר מכאן אמרו דאין צריך לחזור:

מוסף תוספות

א. [דהכא] משמע דלכו"ע אין מתנות הראש מעכבות ואפילו נשפך הלוג. תוס' זבחים ו: ד"ה לא. ב. דלר' יוחנן בן נורי נמי אין מעכבות כלל ואין צריך לעשותן. שם. ג. דכיון שקיבל מדם האשם ומן השמן על הבהונות אינו קרוי עוד מחוסר כפורים, אלא מותר לאכול בקדשים ולהכנס למקדש וכו', [ואין] צריך ליתן על [הראש] קודם שיהא מותר בקדשים. שם. ד. לפי שחיסר מתנות הראש. שם. ה. אי משום דכתיב והנותר אפילו דבהונות נמי, דהא קרייה רחמנא יתר. ריטב"א.

תוס' ישנים

בקטרת לא קא מיירי. וא"ת מ"מ מיקמי מקרבני מיפא וכן בהיכל וכן במזבח, וא"כ מקן לפני שמיות הפר, וכי מימא שיחזור ויתפון, הא לא מצאנו שיתפון ויחזור אחר שנתן בפנים, ועוד כי שמא היתה החפיצה פסולה אם יחזור ויתפון אחר מתנות שבפנים. י"ל כיון שעשה מתנות שבפנים נעשית השחיטה כהילכתה ונעשית החפיצה בטוב לאחר שחיטת הפר ושחיטה אחרונה איה אלא לפיים הכהולות. מדע דהא בשעיר שנשפך דמו מתנות היכל או של מזבח הוא דם הפר ושחט שעיר אחר ונמצא שקדמו מתנות דנפר (בהיכל) דלפני ולפנים וגם בהיכל לשמיות השעיר, ומשמע שאם נשפך דם השעיר אחר מתנות [הפר] שבהיכל שלא היה אחר ומתמיל מתנות הפר בהיכל, אלא ודאי טעמא דדפרישית שחיטה ראשונה הוא כיון שהתחיל לעשות מתנות בדם כי שחיטה זו איה אלא לפיים הכהולות. הריב"ש. **וכפר את** מקדש הקדש זה **לפני ולפנים.** פי' רש"י דמיירי לענין טומאה שאירעה לפני ולפנים וכן בהיכל ועזרה. ואין נראה לרבינו דהא כל הני קראי לאה לי דמסתמא (חד) כל מתנה שביה מחד קרא נפיק, ותמרינן נמי בפרק שני דשבועות [נון, ב] משום דאיקרי מקדש מקדש איקרי משכן, תני קראי לאה לי, ואם איה ענין לטומאה שבתוך תניהו לשבפנים ולא מצינו קראי לכל הני שבפנים, ועוד גבי מזבח הויי שייך לאתכורי טומאה אם שימש בטומאה (בפה) [טומא] ששימש איה מתכפר בשעיר שהרי איה מכפר אלא על טומאת מקדש וקדשיו ולא על הכהנים המשמשים בטומאה, ואם שהה עם המזבח כדי שתתחייב מאי שייך זה למזבח הא לא שייך זה אלא להיכל, ועוד דקתמר בפ"ק דשבועות (ז, ב) יש לי בענין שהה להביא ג' עומרות ע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים, ופריך אמאי לא מוקי בהן קרא, והיכי מיתוקים (כאן) [בהן] קרא כיון דמייתי בטומאה. עכ"ל כן נראה לרבינו לפרש דמייתי בהאות ולענין עיכובא מייתי, דלמאה נפקא לן מדכתיב והזה על הפרוכת ז' פעמים, וה"פ זו לפני ולפנים שמזה על בין הבדים היכל שמזה על הפרוכת מזבח כמשמעו שהיה מזה על מזבח החוב שהיה בהיכל וכפר אלו העזרות שיהי הדם היה שופך על יסוד מערבית של מזבח החיצון, ועזרות דנקט לשון רבים, לפי שהעזרה אלוקה היא בקדושתה עזרת הכהנים ועזרת ישראל, וכן משמע כאן דתמני הך בריתא גבי הזאה דמתני. מיהו לפי' רש"י איה קושיא שהרי איה מניח אלא פסוק שהכל כפרה אחת היא. וא"ת נמה לי אי הלי קרא, אי למאה נפקא לן מדכתיב והזה על הכפורת וכן יעשה לאהל כו', (והוי) [ולא] לעיכובא נפקא לן מוהלה מכפר דבמקמן. י"ל דהאי קרא דוכפר את הקדש אינעבר מטוס דבכולה פרשתא כתיב אהרן ואינעבר לרבוי כל משוח בשמן המשחה מיכן ואילך ומרובה בגדים לעשות לכל הזאות וכל אילו העבודות כתמיעא בתו"כ [אחרי פרק ח:ד] וכפר אשר ימשח אותו מה ת"ל לפי שכל הפרשה אמורה בהרבה כו'. מ"כ. **הושוו כולן לכפרה אחת מ"למד שבולן מתכפרין בשעיר המשתלח.** ולשעיר הפנימי לא הושוו דהא כתיב ביה אשר לעם ולרשיון מייתי בפ"ק דשבועות (יג, ב) דעם ולא לכהנים. **חטאת אחת אמרתי לך ולא שתי חטאות.** וא"ת והא נקטא לעיל מקמא דזוכה מכפר את הקדש. י"ל דשמא אתא לשוס לרבא אחרינא, דר' אלעזר ור' שמעון על כרחן מוקמיה ליה לדרשא אחרינא. **בפר"ח גרס לא חילק ר' (עקיבא)** [עקב] בלוגין ולא כו'. (בפ"ד) [דס"ד] דקאמר דהתם לא היו מולקין הבאתים, ומשני אימא לא שיבה ר' (עקיבא)